

Jaarverslag 2010

1. Historiek

In 1999 werd de Wetenschappelijke Raad van de Stichting Integratie Gehandicapten (SIG) aangezocht om samen te werken met Nederlandse wetenschappers aan een Vlaamse aanpassing van de Groningse Ontwikkelingsschalen. Het daarop volgend overleg met externe deskundigen maakte al snel duidelijk dat er in Vlaanderen een grote nood bestond aan een platform met betrekking tot alle aspecten van testconstructie, testrevisie en testgebruik.

Dit idee werd in een informeel overleg met de toenmalige Centrale voor Studie- en Beroepsoriëntering (CSBO, nu VCLB) uitgewerkt. Zoveel mogelijk instellingen, centra en personen die zich bezighouden met diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening werden aangeschreven om samen een platform rond deze diagnostiek te vormen.

In september 1999 sloegen vertegenwoordigers van deze instellingen en centra de handen in elkaar en het Vlaams Forum voor Diagnostiek was werkelijkheid geworden. In oktober 2000 werd het informele VFD omgevormd tot de v.z.w. "Vlaams Forum voor Diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening" (Belgisch Staatsblad 2/8/01). Op 18 mei 2004 werden de statuten gewijzigd door de Algemene Vergadering, zoals voorzien in de nieuwe wet op de v.z.w.'s.

De leden van het VFD zijn vertegenwoordigers van de verschillende universiteiten en hogescholen, van de centra voor leerlingenbegeleiding, van de centra voor geestelijke gezondheidszorg, van de revalidatiecentra en consultatiebureaus voor gehandicapten en van de centra voor ontwikkelingsstoornissen.

2. Doelstellingen

De v.z.w. VFD heeft tot doel kwaliteitsvolle diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening in Vlaanderen te bevorderen. Haar prioritaire initiatieven liggen op het vlak van:

- Inventariseren van de noden in de verschillende sectoren m.b.t. het instrumentarium en het gebruik ervan
- Het bevorderen en bepleiten van samenwerking tussen alle actoren die aan de noden kunnen voldoen
- Adviseren, bevorderen en bewaken van oordeelkundig gebruik van het diagnostisch instrumentarium
- Ter beschikking staan van opleidingen, beroepsverenigingen en alle andere betrokkenen
- Een aanspreekpunt zijn voor overheid en uitgeverijen
- De maatschappij sensibiliseren voor en informeren over evoluties op het vlak van diagnostiek in de psychologische en pedagogische begeleiding en hulpverlening

3. Voorziene activiteiten voor 2010

- Afwerken van het project Inventarisatie diagnostische noden
- Opvolgen van het project Vlaams Centrum voor Diagnostiek <> Expertisecentrum diagnostiek van integrale jeugdhulp
- Website actualiseren

De stand van zaken wat de realisatie van deze objectieven betreft, worden in volgend hoofdstuk besproken.

4. Activiteiten

4.1 Raad van Bestuur

In 2010 vergaderde de Raad van Bestuur op 9 maart 2010. Voor de inhoud van de bespreking en de besluiten verwijzen we naar het verslag. Verdere formele vergaderingen werden niet gehouden. De Raad van Bestuur bleef via mail, telefoon en werkgroepvergaderingen contact onderhouden.

4.2 Algemene Vergadering

De vereniging hield haar Statutaire Algemene Vergadering op 9 maart 2010. 21 leden waren aanwezig, 12 leden hebben zich verontschuldigd, waarvan er 5 een volmacht meegegeven hebben. Voor de inhoud van de besprekingen en de besluiten verwijzen we naar het verslag. Geïnteresseerde leden zijn ook steeds welkom op de vergaderingen van de Raad van Bestuur en de meesten doen dat ook.

4.3 Uitbreiding van de vereniging/vervanging leden

- De Algemene Vergadering heeft ingestemd met de kandidatuur van Wim Van den Broeck. Hij is professor aan de VUB, faculteit psychologie en educatiewetenschappen. Hij heeft een grote belangstelling voor leerproblemen en is methodologisch goed onderlegd. Hij zou graag een actieve rol spelen in het VFD.
- Christine Dumolein en Eric Vercammen verlaten het VFD.
- Hilde Van Rossen en Sofie De Jaeghere (Katho) worden vervangen door Kris Velghe en Isabel Vandemaele.
- Patricia Holloway (Cador) wordt vervangen door Eva Casteur.
- Ann De Cock (Pulderbos) wordt vervangen door Annick Fonteyne.
- Hans Grietens gaat naar Groningen en wordt vervangen door Ilse Noens.

4.4 Nieuwe enquête over de diagnostische noden in Vlaanderen

De werkgroep 'enquête' (Stef Baert, Annemie Bos, Johan David, Edgard Cocquet, Annemie Desoete, Mark Schittekatte en Peter Theuns) rondde in juni 2010 het voorbereidend werk af. In samenwerking met een aantal studenten o.l.v. Peter Theuns werd een elektronische versie van de enquête gemaakt. De elektronische versie is herhaaldelijk bekeken, aangepast, herbekeken en mondde uiteindelijk uit in een goed gestructureerd en gebruiksvriendelijk instrument. De bevraging werd in september gelanceerd.

In november vergaderde de werkgroep 'enquête' voor de eerste keer over de voorlopige resultaten. De enquête was dan al 399 keren ingevuld (=men veranderde er minstens één item in), verspreid over verschillende sectoren. Dit was een goede start, maar maakte ook duidelijk dat een

herhaling van de oproep noodzakelijk was. Ieder deed dit voor zijn sector. Deadline was einde 2010.

Deze bevraging kan de aanzet zijn voor **een nieuw symposium**. Een korte brainstorming leverde volgende thema's op:

- Rapportering over de bevraging 2010 en vergelijking met 2001
- Het gebruik van testresultaten/diagnoses als toegangspoort tot hulpverlening of materiële/financiële bijstand
- Stand van zaken testontwikkeling (+ eventueel posters)
- Pro en contra gebruik van richtlijnen/protocols
- Outcome-meting: een recente vorm van 'diagnostiek'
- Certificering: nodig of overbodig?

Dit symposium zou het VFD kunnen organiseren in oktober 2011. Dit betekent dat alles klaar moet zijn voor bekendmaking en promotie eind juni.

4.5 Opvolgen van het project Vlaams Centrum voor Diagnostiek <> Expertisecentrum diagnostiek van integrale jeugdhulp

In mei 2010 werd dhr. Lieven Vandenberghe benoemd als aanloopmanager voor de Intersectorale toegangspoort. De installatie van één toegangspoort betekent o.a. meer eenvormigheid wat betreft diagnostiek en indicatiestelling binnen Welzijn. Dhr. Vandenberghe bereidt de realisatie van de toegangspoort voor tegen januari 2014.

Het VFD bezorgde hem alvast het voorstel over een Vlaams Diagnostisch Centrum en had hierover een positief gesprek. Voor het VFD blijft een departementsoverstijgende en onafhankelijke instantie op het vlak van diagnostiek een noodzakelijke voorwaarde voor een degelijk Vlaams beleid inzake hulp- en zorgtoewijzing. Dhr. Vandenberghe liet weten dat het VFD uitgenodigd zou worden voor een breed overleg over 'diagnostiek' in het voorjaar 2011.

4.6 Introductie van een nieuwe AVI-toets door CITO (NI)

In januari 2010 contacteerde de Werkgroep Basisonderwijs van GEWU (Groep Educatieve en Wetenschappelijke Uitgevers binnen de Vlaamse Uitgevers Vereniging) het VFD. De Werkgroep was op zoek naar objectieve informatie en wou haar bezorgdheid uitdrukken over de nieuwe "AVI" testen van CITO, in het bijzonder bij de Nederlandse invulling, de praktijk in Nederland en de toepasbaarheid in Vlaanderen.

Onze voorzitter nam het op zich om belanghebbenden binnen en buiten het VFD te consulteren en hun meningen samen te brengen tot een coherent standpunt. Het standpunt van het VFD werd begin maart overgemaakt aan GEWU en gepubliceerd op onze website. We geven hieronder de integrale tekst.

"De introductie van de nieuwe AVI-toetsen in Vlaanderen: analyse en conclusies van het Vlaams Forum voor Diagnostiek (3 maart 2010)

1. Waarover gaat het?

De 'nieuwe AVI' is een diagnostisch pakket voor technische leesvaardigheid ontwikkeld door het Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling (CITO) in Nederland. Het bestaat uit de toetsen Leestechiek en Leestempo voor individuele bepaling van de technische leesvaardigheid en nieuwe AVI-toetskaarten, de Drie Minuten Test, de Grafementoets en de Toets voor auditieve synthese voor diepgaander individueel onderzoek van kinderen met leesproblemen.

De 'nieuwe AVI-niveaus' zijn afgeleid uit de toetsen Leestempo of Leestechiek. Zij bepalen een CITO-index voor leestechiek (CILT). Deze index kan worden omgezet in het nieuwe AVI-niveau. Er is ook een omzettingstabel voor de oude naar de nieuwe AVI-niveaus

2. **Wat is de kwaliteit van dit toetsenpakket?**

Het materiaal en het gebruik zijn goed. De psychometrische onderbouw is vooruitstrevend en van hoge kwaliteit. De AVI-leeskaarten zijn vernieuwd en de herziening van de toetsenkaarten Leestechiek en Leestempo is voltooid voor de eerste twee leerjaren. De theoretische verantwoording in de handleiding sluit echter onvoldoende aan bij de nieuwste wetenschappelijke ontwikkelingen op gebied van technisch lezen. Het VFD kan zich niet uitspreken over de relevantie van dit pakket voor het Nederlandse onderwijs en onderwijsbegeleiding, maar neemt op basis van de beschikbare informatie en de professionele bekwaamheid van het CITO aan dat het pakket aan alle vereisten voor Nederland beantwoordt.

3. **Wat is de situatie in Vlaanderen?**

In Vlaanderen worden de oude AVI-leeskaarten nog gebruikt, ondermeer omdat ze beschikken over behoorlijke, nog net niet te oude normen (Boonen, 2000). Er is wel een probleem van testerosie: door veelvuldig gebruik moeten de normen intussen gerelativeerd worden. Voorts is er een goed leerlingvolgsysteem voor technisch lezen (VCLB).

4. **Vaststellingen:**

- De 'nieuwe AVI' is relevant voor Vlaanderen als voorbeeld van een goed onderbouwd en gebruiksvriendelijk toetsenpakket voor technische leesvaardigheid.
- Met de 'nieuwe AVI' is het mogelijk om betrouwbaar de achterliggende leesvaardigheid 'fijnmazig' te meten en vergelijkingen te maken tussen kinderen of tussen verschillende tijdstippen bij hetzelfde kind. Het is niet mogelijk om de 'grovere' AVI-niveaus te bepalen in vergelijking met Vlaamse kinderen, gezien het ontbreken van een Vlaamse normering.
- Er is veel belangstelling vanuit de Vlaamse onderwijspraktijk voor het nascholingsaanbod van CITO hierover. Blijkbaar is er in het werkveld vraag naar andere dan de bestaande systemen. Is er een onvoldoende vertrouwenwekkend of performant Vlaams beleid op het gebied van leerlingvolgsystemen? Dit moet nader onderzocht worden.
- De wijze waarop deze Cito-toetsen in Vlaanderen geïntroduceerd worden, de grote belangstelling hiervoor en de controverses die dit oproept levert nogmaals het bewijs dat Vlaanderen nood heeft aan een coherent, onafhankelijk en intersectoraal beleid betreffende diagnostiek. Wij verwijzen hierbij naar het concrete voorstel dat het VFD eind 2008 aan de ministers van Onderwijs en van Welzijn heeft gedaan.

5. **Aanbevelingen:**

- Voor het bepalen van het leesniveau van leesboekjes (die nu al geënt zijn op dit nieuwe systeem) kunnen beter de toetsen leestechiek en leestempo gebruikt worden, eerder dan de oude Avi-kaarten omwille van de toetserosie. De door CITO aangeleverde tabellen kunnen voor omzetting gebruikt worden. Uitgevers zouden bij voorkeur zowel de Vlaamse als de Nederlandse leerjaren en groepen (die overeenkomen met de AVI-niveaus) vermelden.
- De Avi-kaarten kunnen wel gebruikt worden voor verder doortoetsen bij een beperkt aantal kinderen, om bijvoorbeeld ook zicht te krijgen op hun leesvaardigheid in de context van teksten (bv. bij kinderen met leesproblemen).
- Scholen die nu al een goed leerlingvolgsysteem hanteren (bijv. dat van het VCLB) en die daarnaast de oude Avi-toetsen met de Vlaamse normen gebruiken, kunnen dit verder blijven doen. Er moet dan echter snel werk gemaakt worden van een hernormering van de AVI-kaarten.
- Bij het goed gebruik van een leerlingvolgsysteem moet het CLB een belangrijke rol spelen.
- **Voorstel:** het VFD biedt aan om, als gemandateerde organisatie en vanuit een representatieve samenstelling van alle belanghebbenden, onderzoek op het gebied van een toekomstgericht leerlingvolgsysteem aan te sturen."

Op 6 juli 2010 sprak het VFD met vertegenwoordigers van CITO n.a.v. de introductie van de nieuwe AVI-toetsen. Het gesprek verliep constructief. Ook CITO is er nu van overtuigd dat het vroeg betrekken van het 'zuidnederlands taalgebied' leidt tot minder misverstanden, een grotere efficiëntie en betere diagnostische middelen. Wordt vervolgd!

4.7 Overleg met Pearson

Pearson (Nederland?) heeft een nieuwe General Manager, Gert Jaap Schoppink. Begin november nam een medewerker contact op met het VFD. Dhr Schoppink wou de mensen van BFP c.q. VFD graag eens ontmoeten om van gedachten te wisselen. Een overleg was gepland op 15 december, maar omdat 15 december ook de startdag was van de 'toegangspoort integrale jeugdhulpverlening', is de afspraak verzet naar 18 januari 2011.

4.8 Website

Dit jaar is de website geactualiseerd. Op de actualiteitenpagina vindt u nu het laatste nieuws, zodat u steeds weet waar het VFD mee bezig is. Met dank aan de initiatiefnemer(s) en uitvoerder(s).

5 Perspectieven voor 2011: voorstellen

- Afwerken van het project Inventarisatie diagnostische noden
- **Organiseren van een symposium over dit project**
- Verder opvolgen van het project Vlaams Centrum voor Diagnostiek
- Website actueel houden
- Over deze en andere perspectieven wordt beslist op de Statutaire Algemene Vergadering van 8 maart 2011.